

Rektor vid Valleskolan
Skara kommun
532 88 Skara

2009-12-21
1 (11)
Dnr:40-2009:1745

Skara kommun
Barn- och utbildning
532 88 Skara

Kvalitetsgranskning av arbetet vid trakasserier och kränkande behandling vid Valleskolan i Skara kommun.

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling under höstterminen 2009. Granskningen av Valleskolan i Skara kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning/).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

De styrdokument som gäller för svenskt utbildningsväsen stadgar nolltolerans mot att barn, elever och studerande utsätts för kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

Trots kravet på nolltolerans visar olika undersökningar, samt erfarenheter från den regelbundna tillsynen och från enskilda anmälningsärenden, att det inte är ovanligt att barn och elever blir kränkta och/eller trakasserade i svensk skola.

Skolinspektionen har därför valt att genomföra en kvalitetsgranskning med inriktning mot skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling. Syftet med granskningen är att bidra till att förhindra förekomsten av trakasserier och kränkande behandling vid de granskade skolorna. Totalt har 50 skolor granskats i landet.

Kravet på skolorna att bedriva ett effektivt förebyggande, förhindrande och åtgärdande arbete understryks och konkretiseras i granskningen. Skolinspektionen avser därmed

bidra till att öka de granskade skolornas kunskap om vilket arbete som krävs för att förebygga och förhindra att kränkande behandling och trakasserier uppstår.

Granskningens resultat ska spridas till skolor och huvudmän som inte ingår i projektet. Resultaten kan därmed utgöra ett underlag för ett förbättringsarbete i hela landet.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar huvudmannen och rektor vid skolan för att åtgärder vidtas.

Valleskolan har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 6 och 7 oktober 2009. I skolan genomfördes samtal med ett urval av personal och elever samt med skollledning och elevhälsoteam. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Rektor vid skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Valleskolan har undervisningsrådet Karin Widlund och utredaren Linda Svensson varit.

Fråge-/granskningsområden

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Idag finns bestämmelserna istället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen, dels i diskrimineringslagen.

14 a kap. skollagen innehåller bestämmelser som har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det är Skolinspektionen som har tillsynen över att 14 a kap. skollagen följs.

Diskrimineringslagen innehåller bl.a. bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering av barn och elever. Med diskriminering avses direkt och indirekt diskriminering, instruktioner att diskriminera samt trakasserier och sexuella trakasserier. Med trakasserier avses ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Med sexuella trakasserier avses ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsynen över att diskrimineringslagen följs.

14 a kap. skollagen och diskrimineringslagen innehåller bestämmelser som ålägger huvudmannen att vidta aktiva åtgärder bl.a. i form av åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling respektive trakasserier samt skyldighet att utreda och

vidta åtgärder vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling respektive trakasserier.

Skolinspektionen har med utgångspunkt i 14 a kap. skollagen utifrån forskning, utvärdering och beprövad erfarenhet granskat det arbete som bedrivs i skolorna inom tre frågeområden.

1. Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?

- *Fungerar skolans rutiner för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling?*

Inom detta frågeområde har skolans arbete med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling och trakasserier granskats. En viktig komponent i detta arbete är att utifrån en kartläggning av skolans behov upprätta plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan. Granskningen har också undersökt om skolan arbetar för att vara en social gemenskap. Vidare har det undersökts om skolan har rutiner för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling.

2. Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?

Inom frågeområdet har granskats om personal sinsemellan och tillsammans med elever återkommande reflekterar över sitt egna förhållningssätt, värderingar och normer samt den betydelse dessa kan ha för att kränkningar och trakasserier kan uppstå.

3. Fungerar skolans rutiner så att kränkningar och trakasserier upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?

- *Använder skolan program utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet i sitt arbete mot trakasserier och kränkande behandling?*

Inom frågeområdet har det undersökts om skolan har rutiner för att tillse att kränkande behandling och trakasserier omedelbart upphör då de kommer till personalens kännedom. Vidare har det granskats vilka rutiner skolan har i fall då personal utsätter elever för trakasserier eller kränkande behandling. Om skolan använder sig av program/programkomponenter utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet har undersökts. Skolinspektionen har också undersökt om skolan analyserar orsaker till olika fall av trakasserier och kränkande behandling.

Beskrivning av besökt skola

Valleskolan är belägen i samhället Axvalla en bit utanför centralorten Skara. Vid skolan går elever i förskoleklass och årskurserna F–6. Skolan har stora lokaler och utnyttjar inte dessa till fullo och ska därför inom en snar framtid öka antalet förskolebarn som också finns vid skolan.

Vid Skolinspektionens besök har den vikarierande rektorn precis fått veta att hon utöver sin rektorstjänst vid en annan skola i Axvalla också ska ha ansvaret för verksamheten vid Valleskolan.

Skolinspektionens iakttagelser

Årlig plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen¹ ska huvudmannen se till att en årlig plan mot kränkande behandling upprättas. På motsvarande sätt stadgar diskrimineringslagen² att en likabehandlingsplan ska upprättas varje år. Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med likabehandlingsplanen till ett dokument. Den årliga planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Enligt Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling³ bör planen bland annat innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationen i verksamheten, konkreta mål för och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt en ansvarsfördelning för detta. Vidare anges att planen bör innehålla tydliga rutiner för akuta och uppföljande åtgärder avseende inträffade kränkningar och hur dessa ska dokumenteras. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling⁴ ska planerna upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Vid Valleskolan finns en likabehandlingsplan som är daterad juni 2009 och reviderad i oktober 2009. Planen innefattar en plan mot kränkande behandling. Kartläggning av situationen och behoven vid skolan avseende värdegrundsarbetet beskrivs inte i planen. Planen anger inte heller vilka åtgärder som ska genomföras under läsåret 2009/2010.

I planen finns rutiner för vilka kontakter som personalen ska ta vid akuta åtgärder, där elever utsätts för kränkande behandling eller trakasserier antingen av en annan elev eller av en vuxen person vid skolan. Rutiner finns också för hur uppföljning och dokumentation av vidtagen åtgärd ska ske och vem som är ansvarig för att detta görs.

¹ 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100)

² 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567)

³ Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

⁴ 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Lärarna känner till att det finns en likabehandlingsplan men menar att den inte är ett levande dokument i vardagsarbetet. De flesta elever känner inte till den och de som har sett den tillhör elevrådet eller är kamratstödjare vid skolan, de ange dock att de inte varit med och arbetat fram den.

Skolinspektionen bedömer att skolans likabehandlingsplan inte upprättas varje år bland annat eftersom den inte bygger på en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Den plan som finns uppfyller inte, enligt Skolinspektionens bedömning, de krav som ställs i skollagen på en årlig plan mot kränkande behandling. Planen upprättas inte under medverkan av barn och elever.

Förebyggande och förhindrande arbete

Enligt skollagen⁵ ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen, enligt skollagen⁶, se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen⁷ ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen.

Samtal med lärare och rektorn vid Valleskolan visar skolan befinner sig i en förändringsprocess. Personalen arbetar nu i ett arbetslag i stället för i två och detta har aktualiserat frågan om ett gemensamt, systematiskt normkritiskt förhållningssätt som ligger till grund för arbetet med värdegrunden. Detta saknas i dagsläget.

Eleverna berättar att de har haft EQ-lektioner (emotionell intelligens) tidigare läsår men då den ansvariga läraren fick andra arbetsuppgifter upphörde lektionerna. Eleverna saknar dem och menar att detta var tillfällen när de tillsammans med läraren pratade om känslor och saker som hänt vid skolan. Lärare, elever och rektorn är överens om att det förekommer arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och trakasserier men att det är upp till varje lärare hur de arbetar med detta. När något har hänt brukar lärarna prata med eleverna, ibland pratar de med hela klassen och ibland med de elever som är inblandade.

Vid skolan finns kamratstödjare och de ingår som en del av skolans arbete med det förebyggande och förhindrande arbetet. I samtal med de vuxna som arbetar med kamratstödjarna framkommer att ett syfte med dessa är att de, efter sina träffar, ska ta med sig övningar kring värdegrundsfrågor som klassen ska jobba med. Under samtal med de lärare som ansvarar för kamratstödjarna framkommer att rutinerna inte har fungerat

⁵ 14 a kap. 6 § skollagen (1985:1100), jämför 3 kap. 14 § diskrimineringslagen (2008:567)

⁶ 14 a kap. 7 § skollagen (1985:1100), jämför 3 kap. 15 § diskrimineringslagen (2008:567)

⁷ Avsnitt 2.1 förordning (SKOLFS 1994:1) om läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)

så som tänkt och att en diskussion pågår om hur de ska arbeta framåt tillsammans med kamratstödjarna.

Vid intervjuer med elever och personal framkommer att det förekommer att eleverna utsätter varandra för trakasserier och kränkande behandling via t.ex. sms, bilddagboken och andra internetkanaler. Detta kan ske både under och efter skoltid. Skolans personal hanterar de incidenter de får reda på, men har inte rutiner för att på ett arbete för att minska risken för att den här typen av trakasserier och kränkande behandling fortsätter. Det finns delade meningar bland personalen om ifall det är skolans sak att arbeta med det som företrädesvid händer under elevernas fritid, andra menar att då eleverna tar med sig problemen detta medför in i skolan så blir det även skolans angelägenhet.

Enligt Brottsförebyggande rådets rapport "Effekter av anti-mobbningsprogram – vad säger forskningen"⁸ anges att internationell forskning visar att det är viktigt med en så kallad "whole school approach" för att lyckas minska mobbning. Hela skolan bör vara delaktig, såväl skolledning som lärare och övrig skolpersonal, och ha en gemensam uppfattning om hur man ska agera. Flera studier visar också att samarbete, engagemang och dialog mellan skolledning, lärare, föräldrar och elever har en avgörande betydelse. Den årliga planen för att förebygga och förhindra kränkande behandling ska vara ett aktivt redskap i skolans arbete och därmed underlätta för skolorna att leva upp till lagstiftarens krav på att huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Det är av vikt att Valleskolan upprättar en sådan plan i enlighet med lagstiftningen som ett led i att systematisera värdegrundsarbetet. Skolinspektionen menar att arbetet med planen kan underlätta för skolan att skaffa ett gemensamt synsätt och därmed vara ett led i det förebyggande arbetet mot trakasserier och kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att det förebyggande värdegrundsarbetet vid Valleskolan måste utvecklas.

Arbetet för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling.

För att kunna åtgärda trakasserier och kränkningar då de uppstår måste skolan ha rutiner för att försäkra sig om att de upptäcks. Enligt Allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling⁹ bör personalen ha god uppsikt över alla utrymmen och platser.

Valleskolan saknar, som tidigare berörts, systematik i arbetet med värdegrunden vilket gör att även arbetet med att upptäcka trakasserier och kränkande behandling är summariskt. Eftersom skolan inte genomför kartläggningar eller andra undersökningar av den fysiska och psykiska arbetsmiljön för eleverna saknas, enligt rektorer och personal, en samlad bild av i vilken utsträckning samt var och när trakasserier och kränkande

⁸ Alvant, Per (2009) *Effekter av anti-mobbningsprogram – vad säger forskningen?* Brottsförebyggande rådet

⁹ Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

behandling förekommer. De vuxna kamratstödjarna berättar att kartläggningar genomförs varje termin och att man genomför åtgärder baserade på resultatet. Detta arbete dokumenteras dock inte.

Eleverna berättar för inspektörerna att de tycker att det för det mesta känns tryggt att vistas i och runt skolan, men att fotbollsplanen och kanten mot skogen är ställen där det kan bli bråk. Det finns rastvakter men dessa är, enligt eleverna, mestadels där de yngsta eleverna befinner sig och händer något får de springa och hämta en lärare. Samtal med icke-pedagogisk personal vid skolan visar att de har god kännedom om vilka elever som är ensamma eller bråk som uppstår. Eleverna berättar eller så lägger de märke till vad som händer kring en viss elev. Det finns dock inga gemensamma forum där värdegrundsfrågor diskuteras och där personalens samlade kunskap om eleverna framkommer.

De flesta elever inspektörerna talat med uppger att de har någon vuxen som de kan vända sig till om något händer. De känner överlag stor tillit till att deras lärare åtgärdar akuta situationer och de drar sig inte för att berätta. De uppfattar däremot att det är olika hur lärarna hanterar den information de får. En del lärare är "stränga" och när de säger till så lyder man, en del är mer försiktiga och då är det inte säkert att elevernas beteende ändrar sig mer än för stunden. Eleverna och lärarna säger att de ringer till elevernas vårdnadshavare när något hänt och att det brukar bli bättre när de har gjort det.

Skolinspektionen vill återigen påpeka vikten av att ha en aktuell plan för arbetet med att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. I denna plan bör rutiner för hur skolan ska upptäcka förekomsten av trakasserier och kränkande behandling vara en naturlig del.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas. Som ett led i detta arbete behöver skolan arbeta på systemnivå för att försäkra sig om att samtliga vuxna tar kränkande behandling och trakasserier på allvar.

Åtgärdande arbete

Enligt skollagen¹⁰ är huvudmannen skyldig att utreda omständigheter och i förekommande fall vidta åtgärder om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Enligt Allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling¹¹ bör det finnas rutiner för hur akuta situationer ska hanteras och lösas när barn eller elever har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling.

¹⁰ 14 a kap. 10 § skollagen (1985:1100), jämför 2 kap. 7 § diskrimineringslagen (2008:567)

¹¹ Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

Vid samtal med elever framkommer att det är olika hur personalen vid skolan hanterar konflikter som uppstår. Det finns lärare som väljer att "säga till" men som inte tar reda på den egentliga orsaken till vad som hänt. Det finns också lärare som är bra på att få stopp på konflikter och se till att de inte upprepas. Eleverna berättar att de känner sig trygga med att om de berättar för en lärare att de blivit illa behandlade så vidtar läraren åtgärder, det är dock olika hur väl de lyckas.

Både rektorn, elever och personal vid skolan uppger att det finns elever vid skolan som är utsatta för kränkande behandling och att detta varit ett problem under det senaste året. Skolans personal arbetar på både individ- och gruppnivå för att få stopp på problemet och skolans elevhälsoteam är också inblandande. De åtgärder skolan vidtar dokumenteras.

Vid Skolinspektionens besök har arbetet i ett arbetslag precis startats upp. Det finns en plan för hur arbetet med ett gemensamt normkritiskt förhållningssätt ska ske. Personal och rektorn menar att de har ett krävande arbete framför sig, men att de måste diskutera det egna normkritiska förhållningssättet i förhållande till de gemensamma för att nå bättre resultat vid arbetet med att åtgärda trakasserier och kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att Valleskolan behöver fortsätta arbeta för så att de rutiner som finns utvecklas så att de blir en tydlig gång i skolans likabehandlingsplan för hur all personal vid skolan ska arbeta för att stoppa/utreda kränkande behandling. För att detta ska bli ett levande dokument måste rutinerna fungera på systemnivå och inte på personnivå.

Analys av arbetet

Intervjuer med rektorn och personal vid skolan visar att värdegrundsarbetet fram tills nu drivits i de två olika arbetslagen och gjorts på olika sätt. Trots att trakasserier och kränkande behandling förekommer vid skolan och har förekommit bakåt i tiden, har detta inte lett till att skolan arbetat fram rutiner för att på ett gemensamt, systematiskt och förebyggande sätt förhindra att detta upprepas. Följden av detta har blivit att personal har utvecklat sina egna rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling. De olika arbetslagen och de enskilda lärarna har också haft olika rutiner för om när dokumentation av inträffade incidenter ska ske och vem som ska ansvara för eventuell uppföljning.

Elevhälsoteamet uppger att det finns rutiner för hur deras arbete ska bedrivas och att deras kompetens efterfrågas av vissa av skolans lärare. De ärenden som hamnar hos teamet och gäller kränkande behandling och trakasserier dokumenteras alltid och det är tydligt vem som är ansvarig för uppföljning av ärendet.

I beslut från Skolverkets utbildningsinspektion av Valleskolan år 2008¹² framkommer att Skolverket bedömde att skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och trakasserier inte var tillräckligt i förhållande till de författningar som

¹² Diarienummer 53-2006:3225

skolan har att hålla sig till. Skolinspektionen kan konstatera att Valleskolan fortfarande brister i arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling och trakasserier.

Enligt Allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling¹³ bör de vidtagna åtgärderna följas upp och utvärderas. Utredningen, åtgärderna och uppföljningen av dessa bör dokumenteras.

Vid Valleskolan saknas rutiner för hur vidtagna åtgärder vid trakasserier och kränkande behandling ska dokumenteras och det är inte heller tydligt vem som ansvarar för uppföljning av dokumentationen.

Därmed saknas ett viktigt redskap för att kunna följa upp och analysera arbetet då trakasserier och kränkande behandling hanteras. En sådan uppföljning och analys av arbetet är av största vikt för att kunna utveckla arbetet. Skolinspektionen betonar vikten av att skolan är handlingskraftig i akuta situationer för att kränkande behandling och trakasserier ska upphöra. Arbetet måste dock också inbegripa analys av de bakomliggande faktorerna i varje enskilt fall. Forskning visar att trakasserier och kränkande behandling inte är enhetliga fenomen med en generell förklaring utan att olika faktorer sannolikt samspelar och förstärker varandra.¹⁴ Varje fall av trakasserier och kränkande behandling måste därför analyseras för att skolan ska kunna sätta in och samordna lämpliga insatser. Den erfarenhet och kunskap det inträffade, och hanteringen av det, kan ge blir en del av den samlade lärdom skolan har med sig då insatser ska vidtas vid eventuella kommande incidenter. För Valleskolans del skulle sådana analyser vara ett inslag i arbetet med att upprätta en årlig plan mot kränkande behandling. Då denna plan kommer att vila dels på författningarna, dels på skolans samlade erfarenhet och kartläggning finns förutsättningar för den att vara ett aktivt redskap i skolans arbete.

Skolinspektionen bedömer att de fall av trakasserier och kränkande behandling som uppstått i skolan i högre grad behöver analyseras.

Skolinspektionens slutsatser och beslut

Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?

Valleskolan saknar rutiner för att på ett gemamt och systematiskt vis arbeta förebyggande för att motverka trakasserier och kränkande behandling. Skolans likabehandlingsplan anger olika strategier för ett förebyggande arbete men det är upp till varje lärare hur och i vilken omfattning arbetet med värdegrunden sker. Då det finns elever vid skolan som är utsatta för kränkande behandling är det av största vikt att skolan

¹³ Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLF5 2009:38)

¹⁴ Granström, Kjell "Olika förklaringar till mobbning" i Thors, Christina (red.) *Utstött – en bok om mobbning* (2007) Lärarförbundet

arbetar på ett gemensamt och systematiskt sätt och förvissas sig om att skolans gemensamma rutiner är förankrade hos all personal.

Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?

Samtal med lärare och rektor visar att skolan saknar ett gemensamt normkritiskt förhållningssätt, men att arbetet med detta är påbörjat. Det saknas forum där all personal vid skolan deltar för att diskutera värdegrundsfrågor. För att kunna hävda den värdegrund skolan vilar på och för att förstå och diskutera kring de normer elever och lärare är bärare av och ställa dessa i relation till samhällets värdegrund, krävs ett gemensamt normkritiskt förhållningssätt.

Fungerar skolans rutiner så att trakasserier och kränkande behandling upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?

Om en lärare vid skolan upptäcker akuta fall av trakasserier och kränkande behandling agerar läraren oftast så att handlingarna upphör. Läraren handlar dock oftast utifrån individuell kunskap och erfarenhet och inte utifrån gemensamma, inarbetade rutiner. Då dokumentation av tidigare incidenter inte alltid finns, kan erfarenheter av dessa inte tas till vara.

Skolinspektionen har i sin kvalitetsgranskning identifierat ett flertal områden som huvudmannen och rektor vid skolan måste åtgärda eller behöver förbättra för att förhindra att trakasserier och kränkande behandling uppstår. Nedanstående punkter visar vilka områden som måste åtgärdas respektive områden där förbättringsåtgärder behövs.

Områden som måste åtgärdas

- Skolinspektionen bedömer att Valleskolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs i skollagen på en årlig plan mot kränkande behandling.
- Skolinspektionen konstaterar att barn och elever inte medverkar vid upprättande av likabehandlingsplanen vilket måste åtgärdas.
- Skolinspektionen bedömer att det förebyggande värdegrundsarbetet vid Valleskolan måste förbättras.

Områden som behöver förbättras

- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.
- Skolinspektionen bedömer att ansvariga för verksamheten behöver arbeta så att de rutiner som finns för det åtgärdande arbetet blir känt av alla och fungerar på systemnivå och inte på personnivå.
- Skolinspektionen bedömer att de fall av trakasserier och kränkande behandling som uppstått i skolan i högre grad behöver dokumenteras och analyseras.

Uppföljning

Skara kommun/Valleskolan ska senast inom fyra månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 21 april 2010 till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg¹⁵, redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet.

På Skolinspektionens vägnar

Carina Abréu
Avdelningschef

Karin Widlund
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg, enhetschefen Hans Larson samt utredaren Linda Svensson deltagit.

¹⁵ Skolinspektionen, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg